

ROGER SCRUTON

LECH KACZYŃSKI-DÍJ

Kaczyński elnök a lengyel nemzet felemelkedésének szimbóluma, és halála, amely éppen akkor következett be, amikor azért kelt útra, hogy kegyelettel adózzon a kátyúni vérengzés áldozatainak, a legújabbkori európai történelem egyik legszívemarkolóbb pillanata volt. Mi britek, akik éppen lengyel szövetségeseinktől függünk szükségünk óráján, mi is szenvedtünk a legutóbbi háborúban. De nem mentünk keresztül azon, amin a lengyelek: a lakosság egy teljes szegmensének kiirtásán és az értelmiség lefejezésén. Lech Kaczyński ragaszkodott hozzá, hogy az orosz elit elismerje e büntett elkövetését, és fogadja el, hogy a lengyel népnek joga van ahhoz, hogy tisztelettel övezze a kátyúni áldozatokat. Ezáltal méltó képviselőjévé vált Lengyelországnak, amely immáron szabad nemzet, Európa büszke része lehet. Megtisztelve érzem magam, hogy nevem e díj által összekapcsolódik az ő nevével, bármilyen kicsi volt is szerepem a kommunizmus elleni harcban.

A kitüntetés, amelyet ma én vehettem át, valójában többeket is illette. Lengyelországgal a megboldogult Kathy Wilkes közvetítésével kezdtem foglalkozni, aki mentorom volt a kommunista rezsim elnyomása alatt élő értelmiségiek támogatásának ügyében. Sokaknak, köztük a néhai Dennis O’Keeffe-nek, Tim Garton-Ashnek, Caroline Coxnak és másoknak köszönhetem, hogy elhívást kaptam a Lengyelország felszabadítását célzó erőfeszítésekhez való csatlakozásra. És amikor Marek Matraszekkel, Agnieszka Kołakowskával és Jessica Douglas-Home-mal megalapítottuk a Jagiellonian Trust intézményét, ennek célja is az volt, hogy folytassuk a mások által elkezdett munkát.

Persze minden egyes személynek megvolt a saját szerepe a félelem és csalódottság napjaiban, nekem a konzervatív filozófus szerepe jutott. Lengyelország felszabadítását egy nagyobb ügy kontextusában szemléltem, ez pedig a nemzeti identitás védelmezése a globális erőkkel szemben, amelyek az elpusztításra törnek. A kommunizmus csak az egyik ilyen erő volt, amelynek összeomlását más erők túléltek – a mai Oroszország ódivatú imperializmusa, az Európai Unió új keletű imperializmusa, a multinacionális cégek marketing- és akvizíciós stratégiái, és legújabban a tömeges népvándorlás. Mindezek komolyan fenyegetik az európai nemzetállamok stabilitását és identitását, és éppen az 1970-es években a brit nemzeti létünk és örökségünk

védelmében végzett munkám volt az, ami Kelet-Európa iránti érdeklődésem erősödéséhez vezetett.

Lengyelországot számtalanszor megszállták, háromszor is feldarabolták és folyamatosan elnyomás alatt tartották. Mégsem fogadta el soha, hogy idegeneknek jogában állna diktálni a törvényeit, betiltani vallását vagy ellenőrzés alatt tartani határait. Ez a nemzet tudatában van identitásának, amely gondolat, emlék, vágyakozás formájában folyamatosan fennmaradt, függetlenül attól, mit követtek el a náciak vagy a kommunisták az elpusztítása érdekében.

Nem csoda hát, hogy a mi számunkra, akik a háború utáni brit szocializmus évtizedeiből lábadozva azt kerestük, mit állíthatnánk szembe a fennálló rendszerrel, Lengyelország különleges, romantikus aurával rendelkezett. Ez a titokzatos ország, amelybe csak nehezen lehetett eljutni, és amely mintegy foglyul ejtve szomszédai által úgy állt Oroszország és Kelet-Németország között, mint egy dacos rab két faarcú börtönőr között, a nemzeti gondolat szimbólumává vált. Annak a bizonyítékát láttuk benne, hogy nem csak kenyérral él az ember, hogy azok, akiket a nyelv, a vallás, a terület és a közös szokások összekötnek, fejlődhetnek egy más, spirituálisabb módon, azáltal, hogy kiállnak szabadságuk és függetlenségük mellett még akkor is, amikor éppen megfosztják őket ezektől. A lengyelek gyakorlatiatlanok, romantikusak és félig örültek voltak, de hihetetlenül elszántak azzal kapcsolatban, hogy ha nem hagyják valódi nemzetként létezni őket, akkor képzeletbeli nemzetként élnek majd tovább. És ez arra ihletett, hogy mi is ugyanezt tegyük. Újra elképzeltük országunkat, újra úgy gondoltunk rá, mint hazánkra, örökségünkre. És éppen az újragondolás nagyszerű feladatában való részvételéért és nem a gazdasági liberalizmusáért csodáltuk leginkább Margaret Thatchert.

Azt mondom: *mi*, bár természetesen a magam nevében beszélek. Az egyetemi értelmiség körében jómagam meglehetősen elszigetelt hangnak számítottam, igyekeztem, hogy az adott kor számára elfogadható módon definiáljam a konzervativizmust, a baloldal elítélte, a jobboldal ignorálta. S éppen amiért erő és befolyás híján voltam magam is, spontánul azonosultam kelet-európai kortársaimmal, akiktől minden hatalmat és befolyást erőszakkal vettem el. Első lengyelországi látogatásom 1979-ben ijesztő volt. Szemtől szembe kerültem a rendőrállammal, és ennek megtapasztalása itt és a szomszédos Csehszlovákiában egyaránt mélységes hatással volt gondolkodásomra, és úgy hiszem, jellememre is.

A mai lengyel fiataloknak már csak elmosódott emlékeik vannak a kommunizmusról. Hallanak ezt-azt a szüleiktől. De a figyelmük másfelé fordul. Természetesen tudnak arról, hogyan tartotta ellenőrzése alatt a kommunista párt a gazdaságot, az iskolákat, egyetemeket, a szórakoztatást és a mindennapi élet minden egyes területét. Értik, hogy szüleik nem voltak szabadok úgy, ahogy ők maguk szabadok. Valószínűleg tudják, hogy a katolikus egy-

ház 1948-tól 1989-ig folyamatos harcban állt a kommunistákkal, és sokat tett azért, hogy szülei számára biztosítsa a független gondolkodásnak és tevékenységnek azt a minimális mértékét, amelyre lehetőség adatott. Megértik a centralizált gazdaság elkerülhetetlen következményeit: az áruhiányt, a sorbanállást, a család ellátásáért folyó mindennapi kimerítő harcot, és a pénz értékének kiszámíthatatlanságát hónapról hónapra, napról napra. De már nehezükre esik, hogy pontosan elképzeljék, *milyen* volt a mindennapi élet a kommunizmus alatt.

Először tehát 1979-ben jártam ebben az országban, röviddel II. János Pál hazájába tett zarándokútja után, amikor egész Kelet-Európában nagy feszültség uralkodott. Nem sokat értettem abból, ahogyan az emberek a kommunizmus alatt éltek. De azonnal *megéreztem* a kommunizmust, akár egy jókora pofont. Anélkül, hogy a pontos okát tudtam volna, körülvett és megszállt a rettegés. Láttam az emberek arcát, akik nem mosolyogtak, hacsak nem szarkasztikusan, akik nem néztek rád, hacsak nem gyanakodva, akik nem beszéltek hozzád, csak suttogva. És mindenben ott éreztem a titokzatos agresszió érintését. Olyan volt, mintha az egész ország egy titkos ellenség fenyegetésében élne, és senki sem tudná, honnan érkezik az első csapás.

Akkoriban egy kísértetjárta ország volt ez – a rettegés kísértett benne. Benne volt az emberek tekintetében, akik az étteremben, a villamoson vagy a vonaton rád néztek – vajon engem figyel, engem követ ez az ember? Éjszaka felriadtál, mert a hotelszobádban megszólalt a telefon, de amikor felvetted, senki sem felelt. Az utcán az emberek elsiettek egymás mellett, kerülték a szemkontaktust. Az éttermekben suttogtak vagy mormogtak, vagy csak csendben ültek. Éjszaka, amikor az utcák kihaltak voltak, gyakran hallhatad a lépéseket magad mögött, amelyek megálltak és újraindultak, amikor te megálltál és újra elindultál. Beszélgetés közben észrevetted, hogy a másik nem válaszol a kérdésedre, vagy eltitkolja a valóságot.

Néhány látogatás után megtanultam, hogyan úzzem ki a mindent átható fenyegetést a gondolataimból, és fordítsam minden energiámat azoknak a felkutatására, akik a fenyegetettséggel dacolva élték életüket. Olyan emberekkel találkoztam, akik abban éltek, amit Václav Benda később *parallel polis*nak nevezett el, a nemzet képzeletbeli világában. Azonnal szót értettem a disszidensekkel, bárhol is találkoztam velük, és különösen nagy örömmel fedeztem fel, hogy sokuk úgy gondolkodik, mint én, hogy egyikük sem ismételteti a marxista szlogeneket, amelyek a londoni egyetem falai közt akkoriban uralkodtak, és hogy mindnyájan romantikusak, mint jómagam. Miközben ezekkel az emberekkel találkoztam az omladozó városok szélén álló barátságatlan toronyházakban, az arctalan ZOMO által őrzött utcákon vagy a romos egyetemi épületekben, ahol – megdöbbenésemre – jogukban állt találkozót szervezni, úgy éreztem, bármelyik küldetésem az utolsó lehet. Olyan emberekkel tartottam a kapcsolatot, akik hivatalosan nem léteztek, mégis

sokkal inkább éltek, mint bármelyik kollégám odahaza. Meghökkenett és összezavart, hogy ezek a nem-személyek szemináriumokat vezethettek a hivatalos egyetemeken, és hogy egy olyan híres bűnöző, mint én, beszélhetett ezeken a szemináriumokon, ahol diákok és tanárok tisztelettel hallgatták. Akkoriban nem tudtam nyilvános beszédet tartani egyetlen brit egyetemen sem anélkül, hogy bekiabáltak vagy megfenyegettek volna. Számomra ezért ezek a lengyel találkozókat paradox helyzetet jelentettek: a szólásszabadság mennyországa volt ez, ahol csak mi, a vendégek voltunk igazán szabadok.

A Jagiellonian Trust létrehozásával két széleskörű célunk volt. Az egyik a független gondolkodás és az értelmiségi hálózatok támogatása Lengyelországban. E célból anyagokkal és pénzügyi támogatással láttuk el a szamizdatkiadókat, előadókat küldtünk az egyetemekre és konferenciákat szerveztünk, amelyeken nyugati kollégáink részt vehettek, és így bevonhattuk őket a szellemi szabadság érdekében tett erőfeszítéseinkbe. Munkánk során igyekeztünk szigorúan megőrizni pártatlanságunkat – az embereket érdemeik alapján támogatni, és nem azért, mert történetesen egyetértettünk a nézeteikkel. Ugyanakkor meg kell hogy mondjam, minden igyekezetünk ellenére, hogy demokratikus szocialista és más baloldali meggyőződésű gondolkodókat is támogassunk, ilyeneket igen nehezen találtunk. Csak 1989 után, amikor a politikai irányzatokat nyugati fogalmak szerint lehetett meghatározni, akkor fordult elő, hogy bárki is a szocialista állásponttal való szimpátiájának adjon hangot. Az 1980-as évek elején még Adam Michnik is Edmund Burke követőjének vallotta magát.

Másik célunk az volt, hogy ötletbankot és kapcsolati hálót hozzunk létre, amelyek lehetővé teszik a szabad szellemű lengyelek számára, hogy országukat a függetlenség irányába mozdítsák. Ez a munka bonyolult és kockázatos volt, látogatásokat szerveztünk magunk és kollégáink részére, kidolgoztunk egy üzenetküldő szolgálatot, és folyamatos erőfeszítéseket tettünk, hogy ráirányítsuk a nyugati média és kormányok figyelmét a Lengyelországban történő visszaélésekre. Mielőtt Malcolm Rifkind 1984-ben Közép-Európáért felelős államtitkárként hivatalos látogatásra indult volna Lengyelországba, sikerült röviden tájékoztatnom őt szervezetünk munkájáról. Malcolm – Jaruzelski tábornokkal szembeszegülve – koszorút helyezett el Popiełuszko atya sírján, figyelmen kívül hagyva még saját külügyminisztériumának álláspontját is. Ez lényeges változást jelentett a Lengyelországhoz való viszonyulásban, amit hálózatunk nagy örömmel és meglelégedéssel fogadott.

Az összes hely közül, ahol azokban a nehéz időkben barátságokat kötöttem, kettő kiemelkedően fontos számomra mint a lengyel ellenállás szimbólumai: a Lublini Katolikus Egyetem, amely intellektuális autonómiáját a kommunizmus évei alatt is megőrizte, és Przemysl, az a délkelet-lengyelországi város, amely sok konfliktus középpontjában állt, és amely meg tudott őrizni valamit a régi polgári szellemből. Akkor már létezett Przemyslben egy

vitakör, amely filozófiai és politikai kérdésekkel foglalkozott, ennek résztvevői lelkesedéssel fogadták látogatásainkat. Művészeket és szamizdatírókat ismertünk meg ott, és hamarosan rájöttünk, hogy Przemysł olyan hely, amely önmaga akar maradni, levetve magáról a kommunizmus nyomasztó szokásait.

Marek Kuchciński különösen fontos szerepet töltött be Przemysł valóságos polgári társadalommá való formálásában, és mint sok más fiatal lengyel az ő nemzedékéből, a szabadpiaci gazdaságot és a kulturális konzervativizmust egyetlen átmenet összetartozó részeinek tekintette, amely visszavezetheti Lengyelországot történelméhez és összekötheti nemzeti identitásával. Beszélgetéseinkre különféle társadalmi helyzetű emberek jöttek el, de közös volt bennük az, hogy büszkéek voltak városukra és szembeszegültek a rendszerrel, amely elrabolta azt tőlük. Különösen jólesett látni, mekkora változást tudtunk elérni egy kisvárosban, amelynek a nyugati újságírók szemében nem volt jelentősége, viszont sokkal nagyobb hasznát vette az általunk felkínált mentőövnek, mint bármelyik nagyobb város.

Egy olyan vidéki városban, mint Przemysł, ahol az emberek nem voltak hajlandóak elfogadni a privát élet suttogása és a nyilvános élet harsogó parancsai közti hivatalos különbségtételt, az utcák élénkek és vidámak voltak még éjjel is. Úgy lehetett ott sétálni, mint Londonban, szabadon beszélgetve a barátoddal, vagy megállni és körülnézni anélkül, hogy magadra vonnád egy sarki egyenruhás figyelmét. Varsóban a tiltások uralkodtak, mindenhol ott voltak készen arra, hogy takaróként dobják rá őket azonnal az emberi felálgolás legapróbb szikrájára is. Különösen éjszaka volt ez zavaró. A varsói éjszaka nem olyan volt, mint a londoni éjszaka, amelyben az egymást részben átfedő napi energiák fokozatosan hunynak ki. Varsóban az éjszaka átmenet nélküli és teljes volt. Nem volt benne a munkának és az energiának maradványa, fokozatosan csökkenő emlékeztetője. Gyorsan és csendben kúszott be a városba, hogy elfoglalja az összes előretolt állást, minden stratégiai pontot, akár egy megszálló hadsereg. És ha találkozónk a Praga negyedben éjszaka kába nyúlt, a hotelbe való visszatérésre hirtelen a tilosban járás nyomasztó hangulata telepedett. A leparkolt autók és a bennük ülő mozdulatlan alakok olyanok voltak, mint az alvó szörnyetegek, amelyek a legkisebb rezdülésre támadnak, és a hallható csend, amelyben az ember minden lépte egy-egy beismerő vallomás volt, arra figyelmeztetett, hogy az ember magányos és védtelen ebben az ellenséges világban.

De hogy ne csak az emlékekről beszéljek, röviden összefoglalom, hol tartunk ma. Amikor 1989-ben minden megváltozott, természetesen el voltam ragadtatva. Mint sokan mások, akik aktívan szembeszálltak a kommunizmussal, türelmetlenül vártam, hogy a kommunista pártot megbüntessék, vezetőit bíróság elé állítsák. Nem láttam okát, miért ne lehetne feleleveníteni a nürnbergi pert, ezáltal segítve a lengyeleket, hogy elhatárolódhassanak

történelmük egy szerencsétlen epizódjától. Azonban ahogy múlt az idő, és egyre világosabbá vált, hogy a kommunista párt sosem fog megfizetni bűneiért, vezető tagjai köddé váltak, kezdtem attól tartani, hogy az egymásra mutogatás, a kollaborációval való vádaskodás jó ideig fogja még mérgezeni a levegőt. Amit senki sem látott előre Lengyelországban, az, azt hiszem, az volt, hogy a nyugati politikai erők azonnal berontanak, hogy betöltsék a kommunista párt után maradt űrt, kapcsolatokat, pénzt és kiváltságokat ígérve mindenkinek, aki hajlandó Lengyelország-politikájukat elfogadni. És ezt sokan kihasználták a régi kommunista hálózathoz. Ráadásul Lengyelország olyan ideológiával találta szemben magát, amely pontosan ugyanolyan határozottsággal erőszakolta rá magát, mint a marxizmus-leninizmus. Ez az ideológia, amely az EU intézményeiben talált menedékre, az emberi jogok nyelvét beszéli, nem ismer el semmiféle vallási tekintélyt és szorosán kapcsolódik a mai bal-liberális ügyekhez. Sok lengyel számára volt sokkoló, amikor felfedezte, hogy az európai bürokrácia szemében az abortusz „emberi jog”, tehát azok, akik ellenzik, nem pusztán tévednek, hanem bűnt követnek el. További megrázkódtatások következtek, amikor a lengyelek rájöttek, hogy számos égető kérdésben, a meglegházasságtól a határőrizetig, nem dönthetnek, mert a szájban hozott döntéseket idegen bírák írhatják felül. És amikor Martin Schulz, az Európai Parlament baloldali elnöke puccsnak bélyegezte a legutóbbi lengyel választásokat, és elindította a felülbírálat és érvénytelenítés folyamatát, a lengyel nép valószínűleg elgondolkodott azon, mi maradt a függetlenségéből, amelyért a hosszú és nehéz 1980-as években harcolt.

Ebben az összefüggésben a kommunisták örökségét máig nem értettük meg teljes mértékben. A kommunista párt nem csupán a megszállás eszköze volt. Az egész világra kiterjedő gondolat-ellenőrzés céljából bevetett fegyver volt. Mi Nagy-Britanniában ugyanúgy szenvedtünk tőle, mint önök – talán még jobban, hiszen nem volt jelen a kommunizmus gyakorlati valósága, amelyhez viszonyítva helyesebben ítéltük volna meg az elméletét.

Egyetemeinken mi is olyan intellektuális doktrína alatt nyögtünk, amely azt állította, hogy az emberekben nem lehet megbízni, hogy a *hamis tudat* a kapitalista gazdaság elkerülhetetlen folyománya, és hogy az emberek csak akkor tudnak helyesen választani, ha tanult vezetőik vannak. Ezért minden olyan választást, amely konzervatív kormányt eredményezett, azonnal elutasítottak, mondván, hogy „a demokráciát fenyegeti”. Ez a magatartás máig létezik. Orbán Viktort, akit kétszer választottak meg kétharmados többséggel, *éppen ebből kifolyólag* tekintik veszélyesnek a magyar demokráciára nézve, csakúgy, mint ahogy Mrs. Thatcher is veszélyes volt a demokráciára nézve az én hazámban. A Jog és Igazság Pártja itt Lengyelországban, amely volt olyan szemtelen és 1989 óta először egymaga többségi kormányt tudott alakítani, nyilvánvalóan veszélyes a demokráciára nézve. Mert a fenyegetés abból fakad, amit az emberek akarnak, és minden baloldali jól tudja, hogy az embe-

rek *helytelen dolgokat akarnak*. Stabil társadalmi rendet, a tulajdon biztonságát, a vallás és a család tiszteletben tartását, erős védelmi politikát és biztonságos országhatárokat. Röviden: újra birtokba akarják venni a nemzetüket és biztonságban élni azon a helyen, amely az övék.

És ez a mindennapi emberek másik nagy hibája tanult gyámjaik szemében. Saját lojalitásukat és kormányuk legitimitását a nemzet keretei között határozzák meg. A német baloldal vezető elvévé tette a nacionalizmus elitélését, és ami a német nacionalizmust illeti, a világ egyet is ért ezzel. De mikor fenyegette a világot a lengyel nacionalizmus, a cseh nacionalizmus, a magyar nacionalizmus? És hogyan kormányozzák országukat ezek a történelmi határok közé zárt, saját nyelvet beszélő és saját vallási és kulturális elvek szerint élő népek, ha megtagadják tőlük nemzeti identitásukat? Az Európai Unió által létrehozott antinacionalista propagandagépezet mégis annyira erős, hogy egyetlen posztkommunista kormány sem alapozhatja kormányzását a nemzeti identitásra és a hagyományos kultúrára. A legitimitás most kívülről érkezik olyan bürokraták és bírúk által, akik nem élnek az országban és nem osztoznak annak értékein, hanem egy nemzetek feletti program vezérli őket, amely számára a nemzeti gondolat olyan dolog, amitől tartózkodni kell és el kell utasítani.

Ezért aztán nem meglepő, ha a Jog és Igazság Pártja viták keresztüztébe került a választások óta, sem az, hogy a nyugati média erőteljes lejárató kampányának célpontja lett. Nem szeretnék állást foglalni ebben a vitában, amely olyan komplex kérdéseket is magában foglal, melyeket nem látok át teljesen. De érdemes megjegyezni, hogy az angol nemzeti örökség, a brit politikai rendszer és életmód védelmezőjeként jómagam is gyakran váltam hasonló támadások célpontjává, és tisztában vagyok vele, hogy a bal-liberális doktrínának, amely hazám felsőoktatását uralja, valamint az európai uniós propagandának szüksége van egy „jobboldali összeesküvésre”, amellyel szemben meg tudja határozni önmagát. Tiszteletreméltó liberális médiánk folyamatosan emlékeztet bennünket a fenyegető nacionalistákra, akik ebben a pillanatban is a csizmájukat fényesítik, és mindjárt előhúzzák a flintát az ágy alól. Az én saját „jobboldali összeesküvésem”, ha jól meggondolom, belőlem és Bob Grant barátomból áll, akivel időről időre leisszuk magunkat. Úgyhogy hajlok rá, hogy szkeptikusan fogadjam, amikor itt a Polgári Platform (PO), az Európai Parlamentben meg Martin Schulz kongatja a vészharangot. Bár belátom, hogy a képzeletbeli ellenségek sokkal hasznosabbak, mint az igaziak, mert a pillanat igényei szerint lehet alakítani őket. Tehát a vád alól, hogy egy jobboldali összeesküvés tagjai lennénk, nem ment fel az a tény, hogy ilyen összeesküvés nem létezik: éppen a nemlétezése a dolog lényege. És ez volt az én szerepem Nagy-Britanniában az utóbbi harmincöt évben: hogy képviseljem a nemlétezőt.

Nem könnyű tehát az élete a Jog és Igazság Pártjának, és remélem, nem haragszanak meg, ha adok egy tanácsot. Semmi kétségem afelől, hogy a nem-

zeti identitás és a biztonságos országhatárok a demokrácia alapvető feltételei. Az emberek csak akkor fogják elfogadni, hogy olyanok kormányozzák őket, akikre nem szavaztak, ha létezik egy nagyobb, politikától független lojalitás, amelyen mindannyian osztoznak. Ennek a közös politikától független lojalitásnak a hiánya teszi lehetetlenné a demokráciát a Közel-Keleten, és ennek az igazságnak a mellőzése felelős a káoszért, amit ma az Európai Unió okoz kontinensünkön. De ez azt is jelenti, hogy a baloldali ellenzéknek – legalábbis a civilizáltabb és felelősebb részének – szintén magáévá kell tennie a nemzeti eszmét.

Fontos, hogy egy kormányzó pár azt üzenje annak a személynek, aki nem rá szavazott: szívünkön viseljük az érdekeidet. Még ha nem is értesz egyet velünk, mi minden tőlünk telhetőt megteszünk érted. A vita, a tárgyalás és a kompromisszum legyen a norma, és reméljük, hogy a lengyelek felismerik közös érdeküket, és továbbra is hinni fogják, hogy kormányuk képviseli ezt az érdeket, még ha követ is el hibákat. Nem kétlem, hogy a jelenlegi lengyel ellenzék megnehezíti ezt a viselkedést. De ez az a pont, ahol a keresztény örökség, amely képessé tette Lengyelországot, hogy szembeszálljon a kommunistákkal, újfent a nemzeti érdeket szolgálja majd. Odatartani a másik orcánkat is nem könnyű, főleg a politikában. De az ember rendelkezésére álló összes fegyver közül ez a leghatékonyabb. Még a legrosszindulatúbb baloldali sem vádolhat gyűlölködéssel, ha egyértelműen visszautasítod, hogy viszonozd a támadásait. Egy nyugodt és érvekkel alátámasztott válasz Martin Schulz propagandájára biztosan sokkal hatékonyabban töri meg az erejét, mint az utolsó háború emlékeinek feltámasztása.

Az az érzésem, hogy Lengyelország túlságosan ráhagyatkozott az EU-ra a törvényeit illetően, meggondolatlanul csapott le az EU szabad mozgással kapcsolatos rendelkezései által kínált előnyökre, és nem látta előre ennek árát, ami a képzett munkaerő tömeges kivándorlása és a lengyel nép *nomadizálódása*. Véleményem szerint a római szerződésben foglalt, *szabad mozgással* kapcsolatos rendelkezések jelentik a legnagyobb katasztrófát kontinensünk számára. Katasztrófa a mi számunkra Nagy-Britanniában, egy túlszűfolt országban, amely lassan elveszíti nemzeti identitását a migrációs nyomás hatására. És katasztrófa az olyan országok számára, mint Lengyelország, amelynek polgárai most elszökhetnek arról a helyről, amelynek szüksége van rájuk, olyan helyekre, ahogy élvezhetik a szabad gazdaság és a régóta fennálló jogállam gyümölcseit anélkül, hogy azok valós árát megfizetnék. A demográfiai válság, amellyel Lengyelország küzd most, hogy képzett középosztálya és legergikusabb fiataljai folyamatos vagy majdnem folyamatos számkivetésben élnek, ugyanolyan súlyos, mint a végzetes túlszűfolttság, amelyet az én hazámnak kell elszenvednie, amikor infrastruktúrája, iskolái és egészségügye, városai, amelyekben nincs elég lakás, és a féltve őrzött angol vidék mind romlásnak indul a bevándorlás terhe alatt.

Amikor az 1980-as években a lengyel értelmiségiek és szakmai vezetők felszabadításáért dolgoztunk, azt akartuk elősegíteni, hogy a legjobbak, akikre Lengyelországnak a legnagyobb szüksége van, itt maradjanak, és az ország felszabadításáért munkálkodjanak. Eszünkbe sem jutott, hogy az EU-nak köszönhetően éppen azon dolgozunk, hogy megfosszuk Lengyelországot azoktól az emberektől, akikre az országnak az újjáépítés folyamatában a legnagyobb szüksége van. Persze nem sajnálhatjuk a lengyelektől az új szabadságaikat. De ezt a bizonyos szabadságot – a szabad mozgást – ne felejtjük el, az EU varrta a nyakunkba, hogy aláaknázza a nemzeti identitásokat uniószerre, beleértve Lengyelország identitását is.

Ugyanennek a folyamatnak a részeként Lengyelország hagyományos katolikus kultúrája váratlan, bomlasztó hatású érintkezésbe került a *diszkriminációmentesség* új kultúrájával, amely az európai intézmények alapelve. A lengyel népnek olyan kérdésekkel kell foglalkoznia, amelyek erősítik a keresztény múlt és a szekuláris jelen közötti feszültséget. Pillanatnyilag, Lech Kaczyński hagyatékának köszönhetően konzervatív párt van kormányon, amely mandátumot kapott arra, hogy visszaállítsa egy részét mindannak, amit a lengyelek az új, kiábrándult Európával való hirtelen találkozásakor elveszítettek. Egy dolog biztos, mégpedig az, hogy az omladozó Európával és a terjeszkedő Oroszországgal szemben a lengyeleknek nemzetként kell összefogniuk, ahogy azt tették a statárium idején. Újra neki kell látniuk egy erős, de lelkiismeretes kormány vezetésével, hogy felépítsék az intézményeket, amelyekre szükségük van – ne kölcsönözzék őket az egyre dogmatikusabb és egyre erőtlenebb Európai Uniótól, hanem saját maguk építsék fel őket. Számomra ez az igazi konzervatív akcióterv, és biztos vagyok benne, hogy Lech Kaczyński is támogatná teljes hazafias szívéből.

(Fordította: Forgács Ildikó)